

Rapport

Rapport over een klacht over het regionale politiekorps Hollands Midden.

Datum: 30 januari 2012

Rapportnummer: 2012/010

Klacht

Verzoeker klaagt er over dat een politieambtenaar van het regionale politiekorps Hollands Midden hem op 17 juli 2010 naar zijn identiteitsbewijs heeft gevraagd.

Verzoeker klaagt er voorts over dat hij, toen hij zijn identiteitsbewijs niet wilde geven, door meerdere politieambtenaren van het regionale politiekorps Hollands Midden naar de grond is gewerkt, waarbij met dwang zijn identiteitsbewijs uit zijn hand is gehaald.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

Op zaterdag 17 juli 2010 rond 18.00 uur was de politie in een park op zoek naar een man die een kind even daarvoor in het park had mishandeld. De politie had daarbij hun opvallende auto op het gras geparkeerd en niet op een officiële parkeerplaats. De reden hiervoor was dat bij een mogelijke aanhouding de verdachte niet eerst door toekijkende of spelende kinderen geleid hoefde te worden, maar zo snel mogelijk naar de politieauto kon worden overgebracht.

Verzoeker, 18 jaar oud, fietste op dit bewuste ogenblik door het park en zag de politieauto op het grasveld staan. Verzoeker heeft hierover opmerkingen gemaakt in de richting van de politieambtenaren, waarop hij door politieambtenaar A. werd teruggeroepen. Dit gesprek kreeg een dusdanige wending, dat politieambtenaar A. verzoeker naar zijn legitimatiebewijs heeft gevraagd. Verzoeker wilde dit niet zonder morren geven en uiteindelijk is verzoeker door vier politieambtenaren naar de grond gewerkt. Politieambtenaar A. heeft toen de vuist van verzoeker geopend waar zijn identiteitsbewijs in zat. Op dat moment hebben de politieambtenaren verzoeker los gelaten, en na enige tijd mocht verzoeker van de politieambtenaren zijn weg weer vervolgen.

Interne klachtprocedure

Namens verzoeker diende zijn moeder een klacht in bij de politie Hollands Midden. Naar aanleiding van de klacht is de wijkagent thuis bij verzoeker gaan praten en heeft er veel contact plaatsgevonden tussen de klachtbehandelaar van de politie en de moeder van verzoeker. Politieambtenaar A. heeft meermalen aangegeven dat hij graag een persoonlijk gesprek met verzoeker wilde aangaan om de verstandhoudingen te normaliseren en excuses aan te bieden. Verzoeker is hier niet op ingegaan, volgens zijn moeder omdat hij te bang is.

Op 18 november 2010 schreef de plaatsvervangend districtschef naar aanleiding van de klacht dat het contact tussen verzoeker en politieambtenaar A. niet goed was verlopen en dat zowel bij verzoeker als bij politieambtenaar A. de emoties hoog waren opgelopen. Voor

het feit dat de situatie escaleerde bood de districtschef zijn verontschuldiging aan.

Op 10 mei 2011 adviseerde de klachtencommissie van het regionale politiekorps Hollands Midden (hierna: klachtencommissie) de korpsbeheerder. Ten aanzien van de klacht dat de politieambtenaren verzoeker met geweld hadden gedwongen zijn identiteitsbewijs over te leggen, oordeelde de klachtencommissie dat deze klacht ongegrond was. Volgens de klachtencommissie was de reden om naar verzoekers legitimatie te vragen het feit dat verzoeker voldeed aan het signalement van de man waar de politie naar op zoek was, te weten een licht getinte bijdehante jongen. Verzoeker had moeten voldoen aan de vordering om zijn identiteitsbewijs te laten zien. Het feit dat verzoeker uit meligheid was gaan aftellen vond de klachtencommissie ook niet in zijn voordeel pleiten.

Ten aanzien van de klacht dat de politieambtenaren zich hebben laten leiden door hun emoties in hun optreden, onthield de klachtencommissie zich van een oordeel. De reden hiervoor was dat de districtschef voor het gegeven dat het was geëscaleerd reeds excuses had aangeboden.

De korpsbeheerder nam het advies van de klachtencommissie op 15 juni 2011 over. Omdat verzoeker en zijn moeder zich niet konden vinden in de reactie van de korpsbeheerder wendden zij zich tot de Nationale ombudsman.

I Bevindingen

Standpunt verzoeker

Verzoeker vertelde dat hij op de bewuste dag door een park fietste en daar een politieauto op een grasveld geparkeerd zag staan. Hij stak zijn wijsvinger op en zei voor de lol dat dat niet mocht. Hij werd teruggeroepen door een agent (naar later bleek politieambtenaar A.) en om problemen te voorkomen is hij teruggefietst. Politieambtenaar A. zei direct dat hij dacht dat hij zeker de grappigste thuis was en hij vroeg om een legitimatiebewijs. Verzoeker antwoordde dat hij de lolligste van de klas was, maar vond het merkwaardig dat hij zo werd aangesproken. Verzoeker heeft vervolgens aan politieambtenaar A. gevraagd waarom hij zijn legitimatie wilde zien, waarop de politieambtenaar A. antwoordde dat dat was omdat hij bijdehand gedrag vertoonde. Verzoeker gaf aan dat hij dat nergens op vond slaan en dat hij zijn legitimatie niet wilde tonen. De agent zei vervolgens dat hij verzoekers naam in het systeem wilde noteren zodat andere collega's verzoeker ook konden aanspreken op zijn gedrag. Verzoeker zei nogmaals dat hij dat geen goede reden vond, waarop politieambtenaar A. zei dat hij vijf seconden had om zijn legitimatie te tonen en dat hij anders mee zou moeten naar het bureau.

Verzoeker gaf aan dat hij zijn legitimatie heeft gepakt, maar wel op zijn gemak omdat hij het allemaal maar onzin vond. Ook heeft hij afgeteld van vijf naar één. Toen hij bij één was werd hij door politieambtenaar A. vastgepakt bij zijn pols, waarna de andere agent hem

ook vastpakte. Ze probeerden verzoeker naar de grond te werken, maar dat lukte niet, aldus verzoeker. Opeens kwamen er nog twee politieambtenaren bij, en toen is het gelukt hem horizontaal op de grond te leggen. Verzoeker gaf aan van zijn fiets te zijn gesleurd en dat hij niet wist wat hem op dat moment overkwam. Hij was compleet overrompeld en heeft meermalen geroepen "wat is dit?" en "ik word aangevallen!".

Politieambtenaar A. heeft zijn legitimatie uit zijn hand gepulkt en zijn gegevens opgeschreven. Daarna werd hij weer losgelaten en heeft hij een poosje in shock op de grond gezeten, aldus verzoeker.

Verzoeker benadrukte dat politieambtenaar A. nooit heeft gezegd dat hij zijn legitimatie moest tonen omdat hij voldeed aan het signalement van een man waarnaar zij op zoek waren. Politieambtenaar A. heeft dit er later bij verzonnen om zijn straatje schoon te vegen, aldus verzoeker. Ook toen hij uiteindelijk op de grond zat is dit niet tegen hem verteld. Pas tijdens de interne klachtbehandeling hoorde zijn moeder die bij de behandeling aanwezig was voor het eerst van dit argument.

Verzoeker gaf aan dat het een feit is dat hij zijn legitimatie niet heeft overhandigd, en dat hij ook niet had moeten aftellen. Maar hij had nooit verwacht dat de politie hem met vier man sterk naar de grond zouden werken. Verzoeker vindt dit echt niet kunnen. Verzoeker laat weten dat hij vooral emotioneel veel schade heeft opgelopen. Hij vertrouwt geen agent meer en heeft angst dat het zomaar weer kan gebeuren. Hij wil geen gesprek met politieambtenaar A. omdat hij geen woord gelooft van wat politieambtenaar A. allemaal zegt.

Mutatie d.d. 18 juli 2011

Een dag na het incident hebben politieambtenaren A. en B. tezamen met de andere twee collega's die bij dit voorval betrokken waren een mutatie opgemaakt. In de mutatie staat onder meer te lezen dat politieambtenaar A. heeft opgetekend dat hij verzoeker op een zeker moment naar zijn legitimatie vroeg, waarop verzoeker zei dat hij hiervoor een reden wilde weten. Politieambtenaar A. antwoordde toen dat hij vond dat verzoeker opvallend irritant gedrag richting de politie vertoonde. Dit vond hij niet normaal.

De mutatie vermeldt verder dat verzoeker gekleed was in een lichtblauw T-shirt, een basketbal-achtige witte korte broek met slippers. Verder droeg verzoeker een zwart petje achterste voren op zijn hoofd.

Verklaring betrokken politieambtenaar A.

Politieambtenaar A. verklaarde onder meer tegenover een onderzoeker van de Nationale ombudsman dat hij samen met zijn collega politieambtenaar B. naar het park was gegaan om uit te kijken naar een man die even daarvoor een kind had mishandeld of bedreigd. Politieambtenaar A. gaf aan dat hij niet meer wist wat het signalement was dat hij had

doorgekregen van deze man. Toen hij nog maar net uit zijn auto was gestapt fietste (naar later bleek) verzoeker voorbij. Verzoeker maakte een opmerking dat de politieambtenaren hun dienstauto niet goed hadden geparkeerd en dat zij asociaal waren. Politieambtenaar A. verklaarde dat hij vervolgens aan zijn collega heeft gevraagd of verzoeker voldeed aan het signalement van de man naar wie zij op zoek waren. Dat was zo, waarop politieambtenaar A. verzoeker heeft teruggeroepen. Verzoeker was tijdens het gesprek dat daarop volgde tegendraads en recalcitrant, aldus politieambtenaar A. Politieambtenaar A. heeft verzoeker toen naar zijn legitimatie gevraagd, omdat hij zich irritant gedroeg en omdat hij aan het signalement voldeed van de persoon naar wie zij uitkeken in het park. Verder gaf politieambtenaar A. aan dat verzoeker minderjarig leek.

Op de vraag waarom in de mutatie alleen staat vermeld dat verzoeker naar zijn legitimatie is gevraagd omdat hij zich irritant gedroeg antwoordde politieambtenaar A. dat hij destijds er niet bij stil heeft gestaan om de reden dat hij aan het signalement voldeed ook op te nemen in de mutatie. Maar dit was wel degelijk een van de redenen, aldus politieambtenaar A. Hij vond het niet integer om achteraf de mutatie hiervoor aan te passen.

Politieambtenaar A. vervolgde dat verzoeker maar bleef lachen, uitdagend begon te tellen en tergend langzaam zijn legitimatie uit zijn portemonnee pakte. Op een gegeven moment had hij zijn legitimatie in zijn hand, en had hij van zijn hand een vuist gemaakt. Verzoeker zei dat hij zijn legitimatie niet ging geven. Hierop heeft politieambtenaar A. verzoeker bij zijn pols gepakt, waarop verzoeker een contrabeweging maakte. Politieambtenaar B. heeft toen zijn andere arm gepakt en samen hebben ze verzoeker met zijn borst op de grond gelegd. Inmiddels waren er ook twee andere collega's ter plaatse, waarvan er één de benen van verzoeker vast heeft gehouden. Politieambtenaar A. heeft toen letterlijk het legitimatiebewijs uit de hand van verzoeker gepulkt. Verzoeker was de hele tijd aan het schreeuwen, waaronder de woorden "dit mogen jullie niet doen". Toen politieambtenaar A. het legitimatiebewijs had is verzoeker direct losgelaten.

Nadat zij nog even met verzoeker op normale toon hebben gepraat is verzoeker weggefietst. Er is geen geweldsmutatie opgemaakt omdat het hier ging om geweld van niet meer dan geringe betekenis, aldus politieambtenaar A.

Politieambtenaar A. merkte nog op dat het achteraf gezien niet zo ver had moeten komen, maar dat het geweld dat is gebruikt wel veroorzaakt werd door verzoeker omdat hij niet meewerkte. Ook gaf politieambtenaar A. aan het jammer te vinden dat verzoeker niet met hem het gesprek wilde aangaan naar aanleiding van de klacht.

Verklaring politieambtenaar B.

Politieambtenaar B. verklaarde tegenover een onderzoeker van de Nationale ombudsman dat hij zich heel weinig van de bewuste dag kon herinneren. Hij weet nog dat verzoeker erg

bijdehand was. Dat was volgens politieambtenaar B. ook de reden dat verzoeker werd teruggeroepen. Politieambtenaar B. verklaarde dat hij zich niet kon herinneren dat politieambtenaar A. verzoeker terugriep omdat hij aan het signalement voldeed van de persoon naar wie zij op dat moment uitkeken. Maar, als politieambtenaar A. dat heeft verklaard, dan zal dat wel zo zijn, aldus politieambtenaar B.

Politieambtenaar B. wist nog dat verzoeker zijn identiteitsbewijs niet wilde geven en dat hij begon met tellen. Waarom verzoeker uiteindelijk naar de grond is gewerkt wist politieambtenaar B ook niet meer, maar hij dacht omdat verzoeker zich verzet zou hebben.

Standpunt korpsbeheerder

De korpsbeheerder achtte de klacht gedeeltelijk grond en liet hierover het volgende weten. De betrokken politieambtenaren waren bezig met de uitoefening van de politietaak doordat zij op zoek waren naar een persoon die een kind had mishandeld en/of bedreigd. Verzoeker voldeed aan het signalement van deze dader, waardoor het vragen naar diens identiteitsbewijs redelijkerwijs noodzakelijk was voor de goede uitvoering van de politietaak. De korpsbeheerder voegde hieraan toe dat het louter vragen naar het identiteitsbewijs van verzoeker omdat hij irritant gedrag vertoonde niet redelijk en noodzakelijk is, en daarmee onbehoorlijk.

De korpsbeheerder vervolgde dat de manier waarop de politieambtenaren het identiteitsbewijs van verzoeker hebben ingenomen is aan te merken als ongelukkig. De politieambtenaren zijn meegegaan in de provocaties van verzoeker en hebben niet nagedacht over een alternatief met als gevolg dat het identiteitsbewijs met geweld van verzoeker is afgenomen. De korpsbeheerder gaf aan dat hij van mening was dat het de intentie van de politieambtenaren was geweest om verzoeker ertoe te bewegen zijn identiteitsbewijs af te geven zonder daarvoor zwaardere dwangmiddelen in te zetten dan staandehouding. De politieambtenaren heeft het echter aan alertheid ontbroken voor wat betreft het moment dat inzet van het dwangmiddel aanhouding te overwegen was, en dat kan aangemerkt worden als niet professioneel, aldus de korpsbeheerder. Deze omissie is reeds in de informele klachtbehandeling erkend en daar zijn verontschuldiging aan verzoeker voor aangeboden. Ook heeft de politie herhaaldelijk aan verzoeker en zijn moeder aangeboden de kwestie te bespreken teneinde het vertrouwen in de politie te herstellen. De korpsbeheerder vond het spijtig dat verzoeker en zijn moeder hier niet op in zijn gegaan. De korpsbeheerder merkte ten slotte nog op dat ook het uit de hand lopen van de staandehouding intern onderwerp van gesprek was geweest, waarbij nadrukkelijk de grenzen en opschaling van inzet van bevoegdheden aan de orde zijn geweest.

Mutatie van de melding

Op verzoek van de Nationale ombudsman legde de korpsbeheerder de mutatie van de melding over naar aanleiding waarvan de betrokken politieambtenaren naar het park

gingen. Uit deze mutatie volgt dat op 17 juli 2010 een man omstreeks 17.30 uur het politiebureau binnenkwam met het verhaal dat zijn zoon in elkaar was geslagen in het park door een man. Hierop zijn onder andere politieambtenaren A. en B. ter plaatse gestuurd. De mutatie vermeldt dat zij niemand aantreffen.

De mutatie geeft vervolgens aan dat de man samen met zijn zoon en twee vriendjes omstreeks 18.15 uur nogmaals op het politiebureau kwamen. Het signalement wat dan wordt gegeven is: iemand tussen de 30/40 jaar oud, klein, ongeveer 1.60 meter lang, zwart kort haar, klein sikje, wijde lange broek en donker vest.

II Beoordeling

Ten aanzien van het vragen naar het identiteitsbewijs

Waar toetst de Nationale ombudsman aan?

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is neergelegd in artikel 10 van de Grondwet en in verdragen, zoals in artikel 8 van het Europees Verdrag ter bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). Daarin is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven moet zijn voorzien bij wet en noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving.

In Nederland is het onder voorwaarden verplicht een inbreuk op het privéleven toe te laten door de verplichting tot het kunnen tonen van een identiteitsbewijs. Dit is neergelegd in de Wet op de identificatieplicht. Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, is verplicht op de eerste vordering van een politieambtenaar een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden. Een belangrijke beperking wordt in de Politiewet gegeven. De vordering mag alleen worden gedaan voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de uitoefening van de politietaak. Met andere woorden: de politie moet kunnen motiveren dat de vordering tot inzage van het identiteitsbewijs redelijkerwijs noodzakelijk was voor het vervullen van haar taak.

Tijdens de parlementaire behandeling van de Wet op de uitgebreide identificatieplicht is benadrukt dat de bevoegdheid van de ambtenaar van politie alleen mag worden toegepast in het kader van een redelijke taakuitoefening.

Dit is verder uitgewerkt in een richtlijn, opgesteld door het College van procureurs-generaal. Hierin staat onder andere beschreven wanneer de politie bevoegd is om inzage in een identiteitsbewijs te vorderen (zie Achtergrond).

Hoe luidt het oordeel van de Nationale ombudsman?

De lezingen waarom verzoeker naar zijn legitimatie werd gevraagd staan tegenover elkaar. Verzoeker stelt dat naar zijn legitimatie werd gevraagd omdat hij zich irritant en bijdehand zou hebben gedragen. Politieambtenaar A. stelt daartegenover dat hij verzoeker naar zijn legitimatie vroeg omdat verzoeker zich enerzijds bijdehand gedroeg, maar ook omdat hij voldeed aan het signalement van een persoon waarnaar de politie op zoek was in het park.

Een dag later heeft politieambtenaar A. een mutatie opgemaakt van het voorval met verzoeker. De Nationale ombudsman hecht veel waarde aan deze mutatie, omdat de mutatie door alle betrokken politieambtenaren en slechts een dag na het voorval is opgemaakt. In de mutatie staat niets vermeld over het feit dat verzoeker zou voldoen aan het signalement. Dat politieambtenaar A. dit vergeten is op te nemen acht de Nationale ombudsman niet aannemelijk, nu het hier gaat om een essentieel punt van het voorval met verzoeker. Ook hebben de overige politieambtenaren hier geen opmerking over gemaakt in de mutatie. Verder staat in de brief die de districtschef op 18 november 2010 in het kader van de behandeling van de klacht van verzoeker stuurde niets over het feit dat verzoeker zou hebben voldaan aan het signalement.

De jongen die zou zijn mishandeld heeft een signalement gegeven van de dader. Hoewel uit de mutatie blijkt dat het signalement door de zoon pas werd gegeven toen het incident met verzoeker al had plaatsgevonden, kan de Nationale ombudsman zich niet voorstellen dat de politieambtenaren ter plaatse zijn gegaan zonder dat aan hen een signalement is mee gegeven. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat dit signalement enigszins overeenkomt met het later in de mutatie opgeschreven signalement. De Nationale ombudsman stelt vast dat verzoeker hier op een essentieel punt, namelijk de leeftijd, niet aan voldoet. Het signalement spreekt namelijk over een man van tussen de 30 en 40 jaar oud, terwijl verzoeker net achttien jaar was en politieambtenaar A. heeft verklaard dat verzoeker hem zelfs minderjarig leek. Ook het signalement met betrekking tot de kleding komt niet overeen met wat verzoeker die dag droeg. Daarnaast komt een omschrijving van de huidskleur niet in het signalement voor.

Tegenover dit alles staat dat verzoeker steeds zeer eenduidig en stellig heeft verklaard over de reden waarom hij naar zijn legitimatie werd gevraagd. Gelet op deze omstandigheden acht de Nationale ombudsman de lezing van verzoeker aannemelijker dan die van politieambtenaar A. De Nationale ombudsman gaat er dan ook van uit dat de enige reden voor het vragen naar het legitimatiebewijs was dat verzoeker zich irritant en bijdehand gedroeg.

De Nationale ombudsman wil best geloven dat verzoeker irritante opmerkingen in de richting van de politie heeft gemaakt, terwijl deze bezig was met opsporingswerk en een goede reden had om de politieauto op het gras in het park te parkeren. Dit gedrag van verzoeker, dat getuigt van weinig respect voor de politie, heeft begrijpelijkerwijs irritatie opgeroepen bij de politie. Toch mag van professionele politieambtenaren worden verwacht dat zij zich hierdoor niet laten uitdagen tot verdere escalatie en tot overschrijding van hun

bevoegdheden. Het enkele feit dat verzoeker zich irritant gedroeg is onvoldoende reden om hem naar zijn identiteitsbewijs te vragen. Het vragen naar het identiteitsbewijs van verzoeker was dan ook niet redelijkerwijs noodzakelijk voor het uitvoeren van de politietaak. Door dit toch te doen heeft Politieambtenaar A. het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer onvoldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Ten aanzien van het naar de grond werken

Waar toetst de Nationale ombudsman aan?

De Nationale ombudsman toetst aan het evenredigheidsvereiste. Dit houdt in dat overheidsinstanties voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Het evenredigheidsvereiste brengt mee dat politie in de benadering van een burger die werkwijze dient te kiezen die voor een burger het minst bezwarend is en die een zo gering mogelijke inbreuk maakt op zijn persoonlijke levenssfeer.

Hoe luidt het oordeel?

Zelfs indien er wel voldoende reden was geweest om verzoeker naar zijn identiteit te vragen, zou de weigering van verzoeker om dit over te leggen nog geen reden zijn om hem naar de grond te werken en het identiteitsbewijs met geweld af te pakken.

De korpsbeheerder heeft aangegeven dat het handelen van de politieambtenaren is aan te merken als ongelukkig en niet professioneel. De Nationale ombudsman sluit zich hierbij aan. Met name politieambtenaar A. heeft zich mee laten slepen in het provocerende gedrag van verzoeker en heeft te weinig oog gehad voor een minder belastende manier om het identiteitsbewijs van verzoeker te verkrijgen. Er is dan ook in strijd gehandeld met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Instemming

De Nationale ombudsman heeft er met instemming kennis van genomen dat de politie de uit de hand gelopen staande houding van verzoeker intern heeft besproken. Daarbij heeft de Nationale ombudsman gezien dat de politie voor deze uit de hand gelopen staande houding meermalen excuses aan verzoeker en zijn moeder heeft aangeboden en ook bereid was een persoonlijk gesprek met verzoeker en zijn moeder aan te gaan om het vertrouwen te kunnen herstellen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden uit Leiderdorp, is

gegrond

ten aanzien van het vragen naar het identiteitsbewijs, wegens het onvoldoende respecteren van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;

ten aanzien van het naar de grond werken, wegens het in strijd handelen met het evenredigheidsvereiste.

Slotbeschouwing

Het is betreurenswaardig dat een op zich zelf klein en onschuldig voorval dusdanig uit de hand loopt dat verzoeker gestrekt op de grond eindigt met vier agenten boven op hem. Enkel en alleen omdat hij irritant gedrag vertoonde en zijn legitimatiebewijs niet wilde laten zien. Zoals de betrokken politieambtenaar en ook de korpsbeheerder later aangaf had het niet zover hoeven komen. De politieambtenaar had geen reden om naar verzoekers legitimatie te vragen, en had al helemaal niet zo ver moeten gaan om met geweld het legitimatiebewijs van verzoeker los te krijgen.

De Nationale ombudsman constateert dat de klacht van verzoeker en zijn moeder aanvankelijk goed is opgepakt door het korps. Er is diverse keren persoonlijk contact geweest met de moeder van verzoeker en ook heeft er bij hen thuis een gesprek met de wijkagent plaatsgevonden. Het is jammer dat verzoeker niet zelf in gesprek wilde gaan met de betrokken ambtenaar. In een gesprek kunnen partijen hun beleving naar voren brengen en kan een begin worden gemaakt met het herstellen van het verlies van vertrouwen. Dit is een gemiste kans. Wat de Nationale ombudsman vervolgens heeft verbaasd is dat de klachtencommissie een advies geeft - dat door de korpsbeheerder is overgenomen - dat ver af staat van hetgeen daarvoor in de informele fase heeft plaatsgevonden. Het gevoel bekruipt de Nationale ombudsman dat het verzoeker is tegengeworpen dat hij niet wilde meewerken aan een gesprek. Dit mag natuurlijk nooit het geval zijn. De onvrede bij verzoeker en zijn moeder is door de beslissing van de korpsbeheerder alleen maar toegenomen waardoor zij zich tot de Nationale ombudsman hebben gewend.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift d.d. 27 juni 2011.

Het interne klachtdossier van het regionale politiekorps Hollands Midden, met daarbij:

De beslissing van de korpsbeheerder d.d. 15 juni 2011.

Het advies van de klachtencommissie d.d. 10 mei 2011.

Het verslag van de hoorzitting van de klachtencommissie

d.d. 18 maart 2011.

De brief van de plaatsvervangend districtschef aan verzoeker

d.d. 18 november 2010.

Verklaring politieambtenaar A. d.d. 19 augustus 2011.

Verklaring politieambtenaar B. d.d. 6 september 2011.

Standpunt korpsbeheerder d.d. 10 oktober 2011.

Nadere reacties verzoeker d.d. 1 november 2011 en 4 november 2011.

Mutatie van 17 juli 2010 overgelegd op 18 november 2011.

Achtergrond

Grondwet

Artikel 10

"1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

2. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.

3. De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op

verbetering van zodanige gegevens."

Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens

Artikel 8

"Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

Wet op de identificatieplicht

Artikel 2

"Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, is verplicht op de eerste vordering van een ambtenaar als bedoeld in artikel 8a van de Politiewet 1993, een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 ter inzage aan te bieden. Deze verplichting geldt ook indien de vordering wordt gedaan door een toezichthouder."

Politiewet

Artikel 8a

"1. Een ambtenaar van politie aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak.

Achtergrond

De op 1 juni 1994 in werking getreden Wet op de identificatieplicht (WID) bevat, kort samengevat, twee soorten verplichtingen:

- de verplichting voor alle burgers om in bepaalde situaties een identiteitsbewijs ter inzage te verstrekken (de identificatieplicht);

- de verplichting voor bepaalde personen en instanties om in bepaalde situaties de identiteit van een derde vast te stellen aan de hand van een identiteitsbewijs (de verificatieplicht).

(...)

Iedere burger van veertien jaar en ouder is verplicht een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de WID ter inzage aan te bieden indien een ambtenaar van de politie, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, een opsporingsambtenaar van een van de bijzondere opsporingsdiensten, genoemd in artikel 2 van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten, een buitengewoon opsporingsambtenaar, bedoeld in artikel 142, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering (Sv.), of een militair van de Koninklijke marechaussee dat vordert omdat dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor zijn taakuitoefening (zie artikel 8a van de Politiewet 1993). Deze verplichting geldt ook indien een toezichthouder een vordering daartoe doet op basis van artikel 5:16a van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Degene die niet voldoet aan de verplichting om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden, begaat de overtreding van artikel 447e van het Wetboek van Strafrecht (Sr).

(...)

1. Kernbepalingen met betrekking tot de uitgebreide identificatieplicht

Als documenten waarmee de identiteit kan worden aangetoond, gelden sinds 1 januari 2005 op basis van het gewijzigde art. 1 WID: een geldig Nederlands reisdocument, een document waarover een vreemdeling ingevolge de Vreemdelingenwet 2000 kan beschikken, een geldig rijbewijs of voor personen afkomstig uit de landen van de EU of de EER een geldig nationaal, diplomatiek of dienstpaspaspoort of rijbewijs.

Het tweede artikel van de WID omschrijft de toonplicht: "Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt is verplicht op de eerste vordering van een ambtenaar als bedoeld in artikel 8a van de Politiewet 1993, een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 ter inzage aan te bieden. Deze verplichting geldt ook wanneer de vordering wordt gedaan door een toezichthouder."

De corresponderende strafbaarstelling is terug te vinden in artikel 447e Sr.: "Hij die niet voldoet aan de verplichting om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden, hem opgelegd bij artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie." [2]

Artikel 8a Politiewet 1993 regelt de bevoegdheid inzage te vorderen:

"1. Een ambtenaar van politie aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op

de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak.

2. Gelijke bevoegdheid komt toe aan de buitengewoon opsporingsambtenaar als bedoeld in artikel 142, eerste lid van het Wetboek van Strafrecht, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn taak.

(...)

2. Toepassing van de vorderingsbevoegdheid door de politie

De uitbreiding van de identificatieplicht beoogt een instrument te verschaffen om de handhaving en het toezicht door de overheid over de gehele linie te versterken door overheidsfunctionarissen te voorzien van een bevoegdheid om eenvoudig de identiteit vast te stellen van personen met wie zij in de uitoefening van hun taak in aanraking komen.

Met taak worden hier de politietaak (handhaving openbare orde, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, hulpverlening) en het uitoefenen van toezicht bedoeld. Daarmee beperkt de identificatieplicht zich niet tot verdachten, maar strekt deze zich ook uit tot getuigen, aangevers, melders, betrokkenen, veroordeelden, vreemdelingen, slachtoffers enzovoort.

Het is onvoldoende wanneer in het eventuele proces-verbaal slechts wordt aangegeven dat de bevoegdheid tot het vorderen van een identiteitsbewijs plaatsvond op grond van één van de genoemde taken. In het proces-verbaal moeten de feiten en omstandigheden worden vermeld op basis waarvan de opsporingsambtenaar het noodzakelijk heeft geacht de inzage van een identiteitsbewijs te vorderen. In het proces-verbaal moet de concrete activiteit die aan de vordering tot inzage van het identiteitsdocument ten grondslag ligt, worden beschreven."